

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm III. Ea quæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

officia sedere possint: eousque per contentionem progressi fuerunt, ut neque Evangelium coram populo legentibus Diaconis, Presbyteri à sede sua exurgere vellēt. Contra quos statutum edidit idem Anastasius, vbi habetur in Pontificali libro: *Constituitur quatuor Evangelia recitarentur, sacerdotes non sederent, sed turui starent.* Legauntur, quæ scribit S. Hieron. epist. 85. ad Euagr. relatus in c. legimus, 24. d. 93. & Baron. Ann. 462. n. 42.

Quod ad alterum attinet, Canonistæ quidam, inter quos Felinus in rubr. de maior. & obed. n. 10. Tuschus cit. concl. 482. n. 21. aiunt, absurdum & stultum videri, si Archidiaconus præcedere velit Episcopi Vicarium: cum eius tribunal inferius sit, & subiectum Consistorio Episcopali, cui præest Vicarius Generalis, seu Officialis. Sed de facto in pluribus Ecclesijs contrarium observatur, ut Vicarius generalis seu Officialis sequatur Ecclesiæ Cathedralis Archidiaconum, Præpositum, & Decanum; quin imò aliquibus locis omnes Ecclesiæ Cathedralis Canonicos. Talem autem consuetudinem damnare difficile est. Accedit, quòd in c. ad hæc, 7. expressè habetur, quòd secundùm Romani Ordinis constitutionē, Archidiaconus maior post Episcopum, eiusdem Episcopi Vicarius existat. Quare respondetur ad objectionem: Consideratione diuersarum causarum, & locorum, eandem personam eidem anteferri & postponi, uti constat ex l. i. C. de officio Vicarij, vbi dicitur, in causis civilibus atque iudicijs Vicarios Comitibus militariibus anteposendos esse, sed in rebus militariibus postponendos: Ita dico de Vicario: Licet is in tribunali suo, quatenus Episcopi ibi vices actualiter gerit, superior sit, siue iurisdictionem in alios omnes clericos, etiam Archidiaconum, exerceat (cum nullus subditus Episcopo eius tribunal declinare possit) tamen extra tribunal suum, ut in ecclesia, in processionibus, alijsque conuentibus postponi potest, ita ut, absolutè loquendo, dignitas Vicarij generalis minor censeatur, quam alia quedam Ecclesiæ Cathedralis dignitas.

Denique quod attinet ad diœcesis visitationem, de qua in fine huius c. mentio fit, seruari nunc debet constitutio Trident. sess. 24. c. 3. de reform. Ut Episcopus per seipsum, vel, si impeditus sit, per Vicarium generalē, aliumue Visitatorem diœcesin quotannis visitet. Quòd si ob latitudinem vno anno tota visitari non possit, saltem biennio visitatio absoluat. Quòd si Archidiaconi, aliæque inferiores ius visitandi per Ecclesiæ consuetudinem habeant, tum visitationis suæ rationem Episcopo intra mensem reddere cogantur: & eo non obstante, Episcopus aut visitator eius visitationem instituere potest. Porro visitatores, præter victualia moderata sibi ac suis necessaria (quæ procuraciones vocantur c. procuraciones, 23. de censibus, c. felix, 3. eod. in 6.) nihil omnino exigere aut accipere debent.

CAPITVLVM II.

Officium.

AD officium Archidiaconi pertinet Diaconos, aliòsque Ministros inferiores ad altaris ministerium instruere; præcipere, quis Diaconorum Euangelium (si ipsemet non voluerit) legere, aut cantare debeat. Vide c. 1. d. 25. & quæ dicta sunt c. præced.

CAPITVLVM III.

Ea quæ.

CUm Archidiacono custodia rerum Ecclesiasticarum præcipuè commissa sit, ideo si quid per culpam vel fraudē cuiuspiam perierit, ab ipso repetetur. Ita Gregorius I. regit. 1. epist. 10. ad Fortunatum Diaconum.

NOTANDVM Vn. Supremus rerum Ecclesiæ Custos tenetur non tantum ex culpa propria, lata aut leui; sed etiam ex culpa aut dolo inferiorum, v. g. si sacristæ culpa aliquid perierit. Id verò intelligi debet, si ipse Superior negligentæ argui potest, quòd inferioribus non attenderit, uti hic Anton. docet n. 1. Sed prius obligatur inferior, qui perdidit.

didit, aut destruxit; & in defectum eius Superior, cui ex officio incumberebat impedire, iuxta ea quæ dixi lib. 3. Th. mor. tr. 2. c. 6.

Archidiaconis.

CAPITVLVM IV.

Cum satis,

PARAPHRASIS.

Non valet consuetudo, vt Archidiaconus curata beneficia conferat, sine Episcopi consensu.

SUMMARIUM.

Consuetudine introduci non potest, vt in ecclesijs Episcopo subiectis Ministri curati sine eiusdem approbatione instituantur.

NOTANDVM Vn. Consuetudine introduci non potest, vt in Ecclesijs Episcopo subiectis Ministri curati sine eiusdem approbatione instituantur. Ita intelligit Anton. hic, & Azor tom. 1. lib. 5. c. 19. §. consuetudo item, & consentit Syn. Trid. sess. 7. c. 13. de reformat. Nam consuetudo, quæ Ecclesijs perniciofa est, præualere non potest: Eset autem Ecclesijs perniciosum, si sine cognitione ac consensu supremi in diocesi pastoris, videl. Episcopi, inferiores curati instituerentur. Accedit, quod Episcopus curam parochiarum sibi subiectarum deponere non possit, sed prouidere debeat, vt populus in spiritualibus bene pascatur, sacra legitime administrantur, iuxta c. regenda, & seqq. causa 10. q. 1. Id autem curare non potest, nisi sciat, quinam & quales curati præfiantur. Interim fatemur, quod inferiores Prælati per consuetudinem acquirere possint ius instituendi, etiam ad curata beneficia, sed non sine examine, & approbatione Episcopi, vt constat ex c. ad hæc, 7. hoc tit. Eodémque modo intelligi debent, quæ Innocent. docet super hoc c.

* * *

Spectata Ecclesiastica institutione, non videtur Archidiaconis concessum, in aliquem sententiam excommunicationis promulgare, nisi Episcopi accesserit auctoritas.

Contra hoc Alexandri III. responsum obijcitur c. dudum, 54. de elect. & c. 1. de eo qui furtiuè, & c. quibus habetur, quod Archidiaconus possit excommunicare. Idque fatentur DD. in c. cum ab Ecclesiarum, 3. de off. Iudic. Ordinarij. Et constat ex eo, quia Archidiaconus spectato communi iure, habet ordinariam fori externi iurisdictionem in alios clericos, c. 1. & c. ad hæc hoc tit. ad hæc autem iurisdictionem pertinet præcipere, & inobedientes pœnis ac censuris coercere, vt dixi lib. 1. Th. mor. tr. 5. p. 1. c. 3. all. Resp. Rectè dixisse Alexandrum Papam, spectata Archidiaconi institutione, non competere ipsi potestatem excommunicandi; cum curam animarum non habet, sed vt Minister & custos Episcopo adiunctus est: Quam obrem Diaconi oculi Episcopi appellantur, c. Diaconi, 11. d. 93. c. ad hæc, hoc tit. quodémque rerum Ecclesiasticarum custodia, & administratio credita est. Sed progrediente tempore Archidiacono maior potestas, atque iurisdictione commissa fuit; non tamen in omnibus Ecclesijs, sed in Ecclesia Romana, quam quædam aliæ imitatz sunt, Ecclesijs. Quare tota hæc res ex cuiusque Ecclesie consuetudine pendet. Lege c. legimus, 24. d. 93.

CAPITVLVM VI.

Mandamus.

Archidiaconus non nisi semel Ecclesiam Archidiaconatus sui visitare debet; nisi causa specialis emerferit, ob quam sæpius visitari debeant.

NOTANDVM Vn. Prælati Ecclesias suas singulis annis, non sæpius, visitare debent.